

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárat-tól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 órára 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 4 frt 50 kr, 1 órára 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyitár sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Nemzeti oktatás.

Arad július 3.

A magyar közoktatás képviselői gyűltek ma egybe Budapesten, vezérek és közmunkások valamennyien, akik számot tesznek és módját ejthették a kongresszuson megjeleniök. Sok minden feléről fognak ott előreláthatólag értekezni, és sok mindenféle véleményt kockáztatni és tanácsot adni, de fontosabb és nagyobb hordercjü eszmét aligha fog a gyűlés hullámverése felszínre vetni, mint a melyet Wlassics Gyula, közoktatásügyi miniszter és utána Berzeviczy Albert, volt közoktatásügyi államtitkár, megnyitó, illetőleg üdvözlő beszédekben proklamáltak, s mely ezen egy szóval fejezhető ki: *»nemzeti oktatás.«*

Szép és valóban aktuális eszme, melynek a második ezredév honfoglalásában elsőrangú szerepkör jutott. Am, hogy e szerepkörben érvényesülhessen, ahhoz mindenkéltől volna szükséges, hogy nemcsak tanügyünk vezérferfi, hanem az egész kormány és ennek támogatásul az egész törvényhozás pártkülömbőség nélkül, céltudatosan és tervszerűen igyekeznék a nemzeti oktatás nagy elvét diadalra juttatni és az egész vonalon megvalósítani.

A közepoktatás terén kevesebb apparatussal és kicsit több elhatározás- és bátorsággal könnyen és hamarosan igen sokat lehetne ez irányban tenni. Azonban félrendszabályokkal a nemzeti oktatás

folytonos hangoztatása mellett a régi maradisággal a hagyományok kímélése és konserválásával egy hajszállal sem jut előbbre a nemzeti oktatás, mint a hol már 30 éve sagnál, jöllehet ugyanennyi ideje van állami önállóságunk, és ugyanennyi ideje hangoztatja tanügyi kormányunk — *»a nemzeti oktatás«*-t.

Jöjjenek már végre tisztába illetékes helyen affelől, hogy addig, míg a középiskolákban a latin- és görögnyelv tanításának sztyzfusi munkája mellett, a német irodalomtörténetet, a német költészetet, a német nemzeti művelést tanítják jóformán mind a 8 éven át a németnyelv helyett, hogy addig a *»nemzeti oktatásról«* kár beszélni.

Egészen másként áll a dolog a népoktatás körül. Itt a jóakarát, a világos látás, egyesek elhatározottsága nem elég, mert itt egyszerű *»tantervrevízióval«* nem segíthetünk. Addig ugyanis, míg az egész népoktatás államivá nem tétetik, *»nemzeti népoktatásról«* szó sem lehet, pedig viszont addig, míg a népoktatás nemzeti irányúvá, magyarrá nem lesz, addig Arpad országában nem fog szűnni az a szomorú tény, hogy egész nemzedékek nevelkednek és serdülnek föl államellenes, nemzetgyűlölő irányban.

A mostani kultuszminiszter, Wlassics Gyula, a fenszorgó nehézségek méltatásával kimondotta már, hogy a felekezeti iskolák megszüntetése és az összes iskolák államosítása leküzdhetlen politikai és pénzügyi nehézségekbe ütközik; szeretnők

volna, ha nyilatkozatát e szóval magyarázza valaki: *»Ez idő szerint«*. Mert hogy a népoktatás államosításának, teljesen magyarrá és nemzetivé tételének mihamarább be kell következnie: ez egyenesen előfeltétele nemzeti létünk, államiságunk biztosításának.

A kongresszus bizonyára meg fogja jelölni azon átmeneti középutat, melyen a tanügyi kormányának haladnia kell, hogy a népoktatás leendő államosítása előkészíthessék; ilyen átmeneti intézkedések volnának az állami felügyelet szigorítása, a felekezeti és nemzetiségi iskolák felett és a tanítóképző intézetek államosítása.

Dehát miért egy ily impozáns, a nemzeti közérület megnyilatkozására hivatott testületnél, mint a most üléseő tanügyi kongresszus, a körültekintő taktikázás? Akkor fognak ők egyenként és együtt a helyzet magaslatára emelkedni, ha épp oly elementáris erővel fejezik ki *»az egész népoktatás államosításának«* elodázhatatlan kényszerű szükségességét, mint a mily elementáris erővel él e meggyőződés, a nemzeti közérületben.

Kiegyezési tárgyalások. A magyar és osztrák miniszterek e hó 15-én Bécsben ismét megkezdik a tanácskozásokat a vám és kereskedelmi szerződés megújítása és az ezzel kapcsolatos kérdések rendezése tárgyában. Ez alkalommal a „Neu Freie Presse“ hosszabb cikkben ismerteti a kiegyezési tárgyalások mai állását és mindenkéltől konstataálja, hogy a tisztán pénzügyi természetű kérdések kivételével az utolsó közös miniszteri tanácskozás óta a kiegyezési tárgyalások egyetlenegy

Az „Aradi Közlöny“ tárczája.

Hia reménység.

Dán elbeszélést Jossas Emléti.

Abba hagyta a nyugtalan járás-kelést és egy pillanatra megállott. ... Nem hallik léptek nesze a léposóztetéről? ...

Neszelt. Nem; nem jön senki. Minden csendes. Csak a szél zúg odakünn a fák közt; majd közbe-közbe belecsendül a hangtalan nyugalomba a csengőzaj, melyet a nagy park mellett elfutó kocsik keltenek.

Ástán ismét föl a alá mérte lépteivel a szobát, töprenkedve, gondolkodva. Néha-néha tekintetet vetett az íróasztalra, a hol egy befejezetlen regény várta az utolsó fejezetet; de nem, nem bír tovább írni, gondolatai másfelé kalandoznak.

Most odalép az ablakhoz és esztvonja a függönyöket. Hólepel borítja a mezőket és a közeli villák tetőit; a fehérségen megtörik a csillagok fénye. A távolban az eget vörhenyesre festi a város gázlángjainak visszavetett fénye.

Oly végtelen az elhagyatottság odakünn is! Készt-végig vona sűrű fekete haj borította homlokán. Az év utolsó boldog napjainak emléke ujjalt fel gondolataiban s az emlékezés lágy, fájó hangulatot árasztott szívébe.

Igen, hiába panaszkodnék; ha az élet megkívánja a maga áldozatait! S érezte, hogy jómagá áldozott az élet oltárán, szinte ellenállás nélkül, bár könnyező szemekkel.

Ma este először lép föl az a leány a szí-

padon és semmi kétség, a próba sikerült! Fog s a leány pályát tör magának. Hiszen rendkívüli a tehetsége; ezt senki sem tudja jobban, mint ez a győtrődő férfi. ... És hogy rajong a leány a művészetért! Am nem ennek a művészetnek szánta a férfi a leányt. Hanem a saját művészetének!

Es miért? ... Mert szerette.

Igen, szerette forrón. Hiszen a mi gondolat serkent agyában, azt mind e leányra vezette vissza. Ez a leány mindene volt; általa új élet fakadt testében-lelkében.

De nem fogta el az a vad, mámoros hangulat, melyről a költők rajongó versekben zengenek; nem fogta el az a kábitó szenvedély, mely a boldogság egyetlenegy pillanatában összpontosul, hogy később lassan-lassan teljesen elenyésző langy érzéssé szálljon alá. Csak most nőtt fel az érzelmek óriása s a férfi képesnek érzi magát, hogy egy egész életre a boldogság végtelenségével áldhatja meg azt a leányt.

Sok idő telt el, míg az érzést fel bírta fogni. Öntudatlanul vonzódott egymáshoz a két szív; egyik se velt többet barátságánál. Naponta együtt voltak; a férfi oktatta a leányt, bevezette a tudományokba s egyiknek se volt titka másik előtt.

Lassan, de biztosan vonult a szerelem a két szívbe.

Es végre az az iszonyú fölfedezés! Még világosan emlékezik rá, mintha egy óra előtt történt volna: a leány kijelentette, hogy szívesen akar lenni! Többre tör, mint a többi asszony; ellenállhatatlan vágyat érez tenni,

gondolkodni és alkotni. Erre gondolt már régen a férfi is. Azt hitte, hogy a leány hűséges munkatársa a költészetben, jobb szellemének, műzsájának akarta volna tudni ezt a leányt.

Es ezért volt győtrő a felfedezés, a kínos ébredés a gyönyörű álomból. Színeszón akar lenni! Ezzel eloszoltak a férfi légvárjai, melyekben most még csak balga reménységet látott. Csak ekkor tudta meg, ki volt neki a leány, ... csak ekkor tudta meg, hogy szereti e leányt, ... mert félt, hogy elveszti!

Sokan tán a fejüket rázták volna és bámulóan kérdeznék: miért vesztensz el? ... Hát nem szeretik egymást?

Igen, szeretik egymást. A leány viszonya a férfi bensőséges érzelmeit. De a férfi jövődjét nem alapította elmuló rajongására; képzetében a boldogság folytonos együttlét, az eszmékért való szüntelen együttes gondolkodás és munka volt. Es hogy gondolhatnának, munkálkodhatnának együtt, ha ki-ki halad a maga útján, más ozélokért, tán más eszmékért? Nem, ez lehetetlen! Ez nem volna együttes boldogság, csak merő együttes élet!

Nappal az asszonynak tanulnia kellene s így, el van foglalva a saját gondolatainak körével; este pedig játszania kell. Olyan világban élne az asszony, mely a férfinak merőben idegen. S a férfi ösztönösen, egységesen, egészen akarta csak birni az asszony lelkét. Még ha az asszony nem tudna magának utat törni új hivatásában, akkor a kiábrándulás még visszatéríthetné szellemét a férfinak. ... De nagy az asszony tehetsége és vágya: a siker biztos. Ez épp a fájó, ez ...

lépéssel sem haladtak előre. A két kormány mégis kísérletet kíván tenni arra, hogy még a nyár folyamán befejezze a kiegyezési tárgyalásokat és a szeptemberben összeülő parlamentek elé már konkrét törvényjavaslatokkal léphessen. El szeretnék ugyanis kerülni a vám- és kereskedelmi szerződésnek ez év december 31-én való felmondását, nehogy úgy Ausztriában, mint Magyarországon a kiegyezés ellenes áramlatok a felmondásból bátorítást merithessenek. A két kormány tehát első sorban legalább a vám- és kereskedelmi szerződést akarja nyélbe ütni, hogy a két parlament még az őszi ülésszakban törvényerőre emelhesse. A kvóta-kérdésben a kormánykörök nem remélik a meggyezést akkorig létrehozhatni, mert hisz a két kvóta-küldöttség csak a parlamenti szünetek után veszi ismét föl a tárgyalásoknak jelenleg megszokott tonálát. A kereskedelmi szerződés lényeges változásokat nem igen szenvedne. Mindazonáltal ez idő szerint még fennforognak némi differenciák az őrlési forgalom, az állategészségügyi és vasúti díjszabások dolgában és ezek a differenciák a júliusi tárgyalások folyamán aligha lesznek kiegyenlíthetők. Különösen áll ez a vasúti díjszabásokra nézve, amely kérdésben Magyarország hallani sem akar arról az osztrák követelésről, amely a magyar államnak meg akarja tiltani, hogy a magyar ipar támogatására a maga vasutpolitikája körében továbbra is autonóm kedvezményeket biztosítson. Az idézett bécsi lap szerint a két kormány nem bizik valami erősen a megteendő kísérlet sikerében, de mégis megtesznek mindent, hogy őszig lehetőleg az egész kiegyezési anyagot a parlamentek elé terjeszthessék. A kiegyezésnek csupán pénzügyi kérdései vannak eddig, legalább elvileg, megoldott állapotban. A fogyasztási adóknak a fogyasztás helyén való fizetése elvben elhatározott dolog a ezzel Magyarországnak egy régi kívánsága teljesedésbe megy. Ennek fejében a magyar kormány kész hozzájárulni a fogyasztási adók felemeléséhez. A magyar pénzügyminiszter részéről ez a hozzájárulás nem jár nagy nehézségekkel, mert hisz az osztrák pénzügyminiszter a szesz-, sör- és cukoradót nyilván csak annak a belső fogyasztási adóknak a színvonaláig akarja emelni, amelyet Magyarország mint autonóm belső adót már régebben szed a osztrák után. A magyar pénzügyminiszter ez esetben csupán a termelési adót fogja felemelni, de egyben ugyanannyival leszallítja a belső fogyasztási adót, úgy hogy a hatás a magyar adófizetőre nézve tökéletesen ugyanaz marad. A magyar kormány a petroleumvám felemelésébe szintén beleegyezett, de kérdés, hogy ez a vámemelés a kiegyezési tárgyalások befejezéséig még életbe lesz-e léptethető.

Ezért forr most a férfi vére, ezért nem lel sehol nyugalmat... Tán ez a mai este dönt sorsa fölött.

A férfi körül tekint a szobában.

Hát a próba nem sikerült? Mint a fuldokló a szálmászálba, úgy fogódzott a férfi a gyöngye lehetőségbe. Végre az a gondolat érlelődött meg lelkében, hogy végtelen igazságtalanság volna, ha a próba sikerülne.

Nem, nem a leány nem diadalmaszkodhatott, nem: ez igazságtalanság volna!

Es képzeletében látta a leányt otthon, szobájában, ablakánál állni, kisírt szemekkel, kitekintve a sötét éjszakába. Azt hiszi a leány, hogy mindent elvesztett, nincs többé remény, nincs boldogság, nincs élet!

Es a férfi? ... Oh, a férfi boldogan odalopóznék a leány mellé, átkarolná a boldogan, forrón, végtelenül boldogan örökre... mindörökre! ... magához ölelné!

Vad szélroham rázta meg az ablakokat és az a zaj felébresztette a férfit álmadozásából. Orájára nézett. Mindjárt tíz óra. Most már el van döntve a sorsa!

Nem mert másnap reggelig várni. Még ma meg kell tudnia. S a leány anyja s a leány is várja ma estére a színház után. Azt tudták, hogy nem volt ereje a színházba elmenni.

Felvette felöltőjét, fejébe nyomta kalapját, kioltotta a lámpát. Nehány percz múlva lement az utcán.

Havasott és a szél az egész uton havat csapkodott az arcába. De nem törődött vele. Ugy ment, haladt öntudatlanul, mint valami álomkóros. Olyan idegenszerű hideg volt min-

Klerikális kérdések. A párisi klerikálisok egyik közlönye, az *Autorité*, nagyon elszóltta magát legutóbbi számában. A Vatikán politikájáról ír s ahhoz az instrukcióhoz fűzi megjegyzéseit, amely nemrég napvilágot látott a bécsi *Vaterland* ban s amely a magyar püspököket tanítja a kormány, a liberalizmus, a magyar nemzeti állameszme ellen való harchoz. A klerikális lap néhány kérdést tesz fel a osztrákban, amelyeket minket nagyon is közelről érdekelnek. Még pedig azért, mivel mi is ugyanezeket a kérdéseket adhatnók fel a Vatikánnak. De mi is épp oly kevéssé várhatnánk klerikális oldalról a kérdésekre lojális feleletet, mint az *Autorité*. — Ugy látszik nekünk — így ír a klerikális újság — hogy a magyar püspököknek szóló pápai instrukció még inkább helyén volna Franciaországban. A francia állam kétségkívül többet ragadott el az egyháztól, mint a magyar állam. Mi az oka most már annak, hogy a Vatikán, amely harozra hívja fel a magyar püspököket, a francia püspököket éppen ennek ellenkezőjére buzdítja? Miért kell a magyar püspököknek küzdeniök egy aránylag mérsékelt ellenfél ellen, holott a francia klérusnak rezignációt, passzivitást ajánl a Vatikán üldözőivel szemben. Miért követeli Róma, — bár a vallást Franciaországban összehasonlít hatatlanul hevesebben támadják, mint Magyarországon — a magyar püspököktől azt, hogy pusztussal menjenek a harozba, holott a francia püspököktől elvárja, hogy a megadás jeléül fehér zászlót lobogtassanak a francia kormány felé? Kétségkívül jogos kérdések, amelyek épp oly aktuálisak ma Magyarországon, mint Franciaországban. De őszinte feleletet ne várjuk a Vatikántól, míg ott a Rampolla-regime politikai filibustierjei az urak.

A lugosi püspökség. A római kuria visszatartotta Dávid Liviusz brassói katonai lelkész jelöltségét a lugosi püspöki székre. — Ennélfogva Laurán Agoston nagyváradi kanonok lép előtérbe.

Az új kurzus.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti levele. —

Budapest, július 3.

A párisi, Gaulois úgy munkatársa előtt Novakovic szerb miniszterelnök bőbeszédű nyilatkozatát tett országa helyzetéről. Bevádolta Magyarországot, mely nem engedte, hogy „az európai fény beáradjon hozzánk, a sertésbeviteli tilalommal 9 millió kárt csinált nekik, szóval rosszul vészték eddig Szerbiát a kik a szomszédos monarchiára támaszkodtak.

den. A lábai alatt csikorgott a hó, néha-néha megoszlottak léptei a kinos bizonytalanságban elcsúszott tova.

Végre elérte a jól ismert kaput. Lassan dobogó szívvel ment föl a lépcsőkhöz. Most már az elközelgő bizonytalanság rémitette.

Ne térjen vissza? ... Miért? ... Mégis jobb a bizonyosság! Csöngetett.

Egy pillanat... s a leány előtte állott.

Szinte úgy hatott reá a leány látása, mintha villamos ütés érte volna. Erezte, hogy a próba sikerült, mert a leány vidáman, jó kedvűleg nyújtotta feléje kezét.

Tehát csakugyan pályát fog törni magának! A férfi fölpillantott. Szerette ez a leány csak valaha is? ... Nem álmom volt-e csak! ...

A férfi nem tudta... Gépiesen megragadta a leány kezét és — szerencsét kívánt. Ugyan más szerencsét szánt a leánynak; talán épp ily nagy, vagy még nagyobb szerencsét, de más szerencsét, ... boldogságot.

Megértette a leány? ... Talán! ... Megkérdezte a férfit, nem akarna-e bejönni a szobába? De a férfi most nem akart senkivel se beszélni. Ránézett a leányra s a leány ajkai remegtek.

A férfi csak néhány érthetetlen, ideges, süttögő szót mormolt. Még egyszer megszorította a feléje nyújtott kezét... s a következő pillanatban már haladt le a lépcsőn.

A leány pedig ott állt az ajtóban s ki-mereztette szemét a sötétbe, míg oda lenn a kapu megnyikordult. Aztán oda támasztotta fejét az ajtófélfához és sirt.

A férfi pedig könnyezve haladt hátsafél a fehér éjszakában...

De már ezután másképen lesz. A politikának két módja közt kell választanunk — úgy mond Nevakovic — s mind a kettő Oroszországra utal bennünket. A szláv érzés a oszári birodalom felé vonja szívüket s a politikai számítás a matematika logikájával egyre közelebb hajt bennünket Oroszországhoz. Mihály fejedelem már 1868-ban arra törekedett, hogy egyeistse a nagy császárság köré csoportosuló Balkán-államokat. Mihály fejedelem nem érthette meg álmának megvalósulását, de most, az elkecseregett harozok korszaka után, nincs többé semmi akadály sfölvehetjük újra az elejtett fonalat... Nem élünk represszáliákkal, hogy megvédjük magunkat; Szerbia csak egy pontot keres, a hol leboosáthatja horgonyát. Most már gazdaságilag is emancipálni akarjuk magunkat. A hatalmas császárság jóakarásával, a mely Franciaországnak barátja, gazdasági termékeiket úgy értékesíthetjük, hogy megérdemlik. Franciaországgal is gazdasági összeköttetésbe léphetünk; Szalonikin keresztül eljuthat gyümölcsünk, gabonánk és minden házi állatunk Marseillebe s ha egy kis jóakaratra találunk, ez értékes utta lehet a mi javunkra. A mikor Oroszországhoz közeledünk, közelebb érünk Franciaországhoz is. Az élet szabja meg a helyes politikát.

Ezekre a nagyhangú kijelentésekre vonatkozólag jói értesült szerb forrásból a következő figyelemreméltó közléseket kapjuk, melyeket az „Aradi Közlöny” olvasóinak tájékoztatására a tegnapi levél kiegészítésére közlünk.

Novakovic ur igen elitélő módon nyilatkozik ama politikáról, melyet a szerb királyságban az ő minisztersége előtt csináltak és azt gondolja, hogy egy hetvenéves történelem logikai következményeit vonja le, ha ma Oroszország, holnap Montenegró, holnapután Franciaország kabátszárnyára akasztja magát. Novakovic ur az Oroszországhoz való csatlakozásban a politikai, és Franciaország kegyében a gazdasági függetlenségét keresi Szerbiának. A szerb királyság higgadt és elfogulatlan elemei, köztük maga a király, kétségbe vonják az ultraradikális szerb kormány eme legujabb kísérleteinek eredményét. Szerbia politikájának minden irányban önállónak és függetlennek kell lennie. Annak megváltoztatása és a csatlakozás Oroszországhoz csak a függetlenség rovására történhetik. Az új politikai irány meglehetősen hamar tévuttra vezethet, a melyen a visszafordulás ép oly lehetetlen, mint a mily lehetetlen lenne Szerbia haladása és állása a balkáni államokban.

Gazdasági téren Oroszország semmi körülmények közt sincs abban a helyzetben, hogy támogatásban részesíthesse Szerbiát, ezért fordul a oszár hatalmas szövetségesének, Franciaországnak kegyelméhez, hogy Szalonikin át tengeri uton érjen el holmi gazdasági előnyöket. A szerb kereskedők Novakovic alatt a tengeri utat Szalonikin át francia kikötőkbe már gyakrabban megtették és a kísérleteikkel alapos csalódásokat éltek meg. Az élő állatok berakása Szalonikiben, a hosszú tengeri út és a kirakodás Franciaországban ropant veszedelmekkel van összekötve. Az állatok nyomorúságos állapotban egészen elértéktelenedve érkeznek meg és a, szállítmányok nagyobbik fele tönkre megy utközben.

A szerzett szomorú tapasztalatok után bizony egyszerűbb lenne, ha közgazdasági helyzetét Szerbia több alapossággal és kevesebb chauvinizmus-szal mérlegelné. Ha Szerbia kára az utolsó évek alatt nagy volt és tényleg körül-belül 9 millió frankra rugott, akkor az osztrák-magyar monarchia kára legalább tízszer akkora és az a védelem, melyben a magyar kormány a magyar mezőgazdaságot részesítette, eszerint ép oly elengedhetlen volt, mint oszlszerű. A közgazdasági állapotok orvoslásához egyszerűbb és közelebb fekvő ut

vezet. Orvosolják alaposan a szerb királyság kétségbeesetten nyomorúságos állategészségügyi viszonyait s aztán többé nem létezik semmi, ami útjában állhatna Szerbia jó viszonyának Magyarországhoz. Ezt a közelfekvő megoldást azonban meg sem kísérik, dacára annak, hogy az jótékony cselekménye lenne a szerb kormánynak. Ellenben Keleten és Nyugaton protektorokat és barátokat keresnek, hogy a rájuk nézve egyetlen mértékadó nagyhatalomra rá ijesszenek és veszedelmes maguk tulbecsülésében vele újat húzassanak.

Novákovich miniszterelnök új iránya veszedelmes és kalandos vállalkozás, melytől a fennálló rend barátai Szerbiában visszajednek és minden megengedett alakban nyilvánítják aggodalmaikat. Szerbia politikáját egy lázbe- teg ember csinálja és nagyon kellemetlen lehet az ébredés a lázas álomból.

A II. országos és egyetemes tanügyi kongresszus.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, július 3.

A szélrózsa minden irányából összesereglett magyar tanárok és tanítók tegnap délután 4 órakor tartották a kiállítás ünnepélyek csarnokában előértekezleti ülésüket. A tágas terem majdnem a zsúfolásig megtelt s közel 2000 tanítóférfi és nő jelent meg, kiket Heinrich Gusztáv egyetemi tanár, mint a végrehajtó nagy bizottság elnöke üdvözölt.

A szép megnyitó után Nagy László titkár olvasta fel a tanácskozási rendet, melynek 1. §. értelmében a megjelentek korelnökök s korjegyzőt választani hivatottak. Az előértekezlet korelnökké Péterffy Sándor nyugalmazott tanítóképző tanárt, korjegyzővé Havass István fővárosi tanítót választotta.

A korelnök megköszönvén a bizalmat, előterjeszti, hogy a kijelölt bizottság a kongresszus diszelnökévé Heinrich Gusztávot ajánlja, kit az előértekezlet viharos éljennel megválasztott. Ezután betöltötték az elnöki, alelnöki és titkári állásokat.

Megható volt, midőn az öreg nesztör Péterffy Sándor, az ő pátriárkus ősz szakállával a kongresszus elnökét szíve egész melegével üdvözölte. Taps sugot fel s harsány éljen követé a tanítók atyjának gyönyörű beszédét. Az ember nem tudta hamarjában az agg szónokot, vagy az általa üdvözölt korelnökököt illeti-e a lelkesedés kitörése.

Az elnök megköszönvén úgy az ő, mint tisztársai nevében a bizalmat, az elnöki szék ismételt elfoglalása után előterjeszti a kongresszus együttes és szakosztályai ülésének idejét, mely egyhanguan elfogadtatott. Végül kihirdeti, hogy a kongresszus megnyitó ülése délután 9 órakor ugyancsak a kiállítás ünnepélyek csarnokában veszi kezdetét s kéri a tagok pontos megjelenését.

A II. országos és egyetemes tanügyi kongresszus ma az értekezleten megállapított módon nyílt meg. Az ünnepélyek csarnokában ötezer ember jelenlétében. Elnök Heinrich Gusztáv, jelen volt Wlassios Gyula oktatási miniszter, Berzevicsy Albert, Dániel Ernő kereskedelmi miniszter, stb. Heinrich elnöki megnyitója után elhatározták, hogy hódoló táviratot küldenek a királynak. Wlassios üdvözlő beszédét sajos éljenzésekkel fogadták. Berzevicsy beszélt ezután az egységes nemzeti oktatásról. Hatalmas és eszmékben gazdag fejtegetései nagy hatást tettek. Hegedűs István ajánlatára köszönetet mondtak szép beszédeért.

Affendakiszék szökése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, július 3.

Affendakisz Periklesz és társainak szökése még mindig izgatottságban tartja a pestvidéki ügyészséget. A vizsgálatot tegnap reggel Geguss Gusztáv dr., budapesti kir. ügyész vette át Szerényi Kálmán dr. főügyési helyettesétől. Geguss tegnap reggel 10 órakor jelent meg a pestvidéki ügyészségnél és nyomtan hozzáfogott a hihallgatásokhoz.

Horváth Béla főügyési helyettes, ki a pestvidéki ügyészséget vezette, tegnapelőtt ideiglenes felmentését kérte, míg a saját kérelmére ellene megindított fogyelmi vizsgálatot befejezik.

Hammersberg Jenő főügyész a felmentést megadván, dr. Katona Béla főügyési helyettesét bízta meg az ügyészség ideiglenes vezetésével, ki tegnap reggel át is vette a hivatalt és most szigorú revíziót tart a fogházi viszonyok felett.

Konstatálták, hogy a fogház felügyelői állás már 8 hó óta üresedésben van, felügyelői helyettesként Takács Lajos ügyészségi irnok szerepelt, kinek helyébe most már Katona Béla dr. egy alkalmas felügyelői helyettes fog állítani, míg az igazságügyminiszter kinevezi az új főházfelügyelőt.

Konstatálták, hogy a három őrmesteri állással egybekötött teendőket egy öreg, régóta nyugalmaztatásra váró őrmester végzi. Két őrmesteri állás s ezenkívül nyolcz fegyőri állás van üresedésben.

Scheiber Dezső a szökés módzataira halgattatván ki, beismerte, hogy ő volt a szökés értelmi szerzője, ő eszelte ki az egész dolgot és ő köölte a pompás eszmét Affendakisz Periklesz és Kázár rabtársaival, kik vele mint szomszédok érintkezhetek nemcsak sétálás közben, hanem az őket elválasztó vékony falakon keresztül is. Affendakisz Periklesz eleinte rabruhában járt, de mióta a budapesti törvényszéktől kikapta saját ruháját, a fogházi rendtartás értelmében saját ruháját viselhette. A kuria ítélete előtte még kihirdetve nem lévén, ő az ideig vizsgálati fogoly s így joga van saját ruhájába öltözködni.

A szökés napján Affendakisz egy öltönyt kapott csejjébe, hogy azt naftalin-porral hintse be, nehogy a molyok megegyék.

Ebből az öltönyből adott egy kabátot Scheibernek, a nadrág és a mellényt pedig Kázárnak ajánlotta fel. Scheiber Dezső arra a kérdésre, hogy mi indította erre a furfangos kérésre, azt felelte, hogy ő ártatlanul áll a vizsgálati fogságban, bűnperének hosszadalmas elintézése türelmetlenné tette s így nem is lehet osodálkozni a felett, hogy ő kiszabadulni akart a rabágból. Hónapok óta foglalkozott a szökési tervvel és kijelenti, hogy ezennel is arra fog gondolni, hogy mikép szabadulhasson meg.

Kihallgatása után ismét ugyanazon csejjébe vitték, a hol ezelőtt volt és oly keményen vasalták meg, hogy a kezét is alig tudja aróához mérni. A reszelő és az álkucos megismerésére nézve megtagadott minden felvilágosítást. Bűnperének végtárgyalása folyó hó 17-ikére van kitűzve és ennek befejezte után valószínűleg a vácoi fegyházba fogják szállítani.

Affendakisz és Kázár elfogatásáról az ügyészség még eddig hírt nem kapott.

Erdély főhelye.

Erdély reformátusait nagy izgatottságban tartja az, hogy mi lesz a nagyenyedi theologiai intézet. Julius elején fog eldőlni a dolog. A püspök és pártja meg akarják szüntetni az intézetet, úgy, hogy szentul csak Kolozsvárt végezhessen tanulmányait a ki a Királyhágón túl pap akar lenni. S minthogy simán nem megy ez a dolog s a hívek nagy része a régi Bethlen-féle intézet fentartása mellett basgölkodik, a püspöki párt ravasszággal és csellel akarja amazokat kijátszani.

Bármelyik párt győz, annak lesz jele, hogy az erdélyi ember nem ért a város-alakításához. Apró, provincziális városokat tudnak csinálni, de nagy empóriumokat nem. Ha csak egy szikra lenne meg az erdélyiekben annak a tudománynak, melylyel a római kikerezte a városok számára alkalmas helyeket, akkor nem erőszakolnák, hogy Erdélynek Kolozsvár legyen a fővárosa.

Virágzó városokat nem mindenütt lehet alakítani. Azok csak alkalmas területen nőnek fel, akár a buza, vagy a jó bor. Elsárt, nehezen hozzáférhető helyen, hol kevés az építési anyag, messziről kell hozni a fát, s nincs elegendő termő talaj, mely eltáplálja a népet: soha se lehet virágzó várost alapítani.

Kolozsvár fekvése e tekintetben nagyon kedvezőtlen. Magyarország felől vízvázlató által van elvágyva, nemkülönben Erdély felől is, szabad közlekedése csakis Szilágy felé van a Szamos mentén. Ez az egyetlen szabad közlekedési vonala. Nagy termékeny rónaság nem vesi körül. A követ és a téglaegetéshez szükséges jó agyagot messziről kell hordani. A oserépföldöt egész a Székelyföldről hozzák. Stratégiai szempontból pedig helyzete alig jöhet tekintetbe.

Ha Erdélyben virágzó fővárost akarnak, ugy az csak Gyulafehérvár lehet. A stratégiai szempontból legfontosabb hely túl a Királyhágón. A ki Gyulafehérvárt bírja, parancsolhat az egész országnak.

Minden fontosabb utvonat Gyulafehérvárról fut össze. Magyarország felé szabad az összeköttetés a Marosvölgyön. Szében és Brassó felől itt jönnek össze az utak.

Az aranyvidék itt kapja meg csatlakozását Zalatra felé. A felső Marosvölgy is erre felé közlekedik legtermészetesebb úton.

Ezért van, hogy Erdély kereskedelmének egyik legelővonebb gócpontja Gyulafehérvár. Mert a kereskedést nem lehet mesterséges fogásokkal és püspöki furfangokkal elterelni.

Ezért van, hogy az ország sorsa fölött döntő ütközetek e város közelében vívattak meg, mint például a kenyérmesei vagy a szent-imrei csata.

Ezért van, hogy a kik értettek valamit a dologhoz, ezt a várost tették meg Erdély központjává. A rómaiak kolóniája itt állott. Hunyadi János itt lakott, itt van eltemetve. Bethlen Gábor fedejelem itt tartotta udvarát.

Az alkotmányos élet helyreállása után, a mit csak lehetett, mindent Kolozsvárra vittek. Ott épült az egyetem. Ott van a királyi tábla. Ott van az állami jószágigazgatóság és az állami erdészet igazgatósága. Posta, távirda, vasut, igazságszolgáltatás mindent magtett, a mit egy vidéki város emelésére mesterségesen meg lehet tenni. Odavitték néhány középiskolát, ott állították fel a dohánygyárat.

Nincs az országban város — kivéve magát Budapestet — melyért annyit tettek volna, mint Kolozsvárért. És ennek dacára sem vett valami nagy lendületet.

Ha elvinnék Kolozsvárról mindast, a mi mesterség, nagyon kiosi vidéki helységgé zsugorodnák össze. Nem lenne tízezer lakosa sem.

Ellenben, ha mindezeket az intézményeket Gyulafehérvárra helyezték volna, akkor e városnak ma legalább százezer lakosa lenne.

Az erdélyi ember annyira szerelmes Kolozsvárba, hogy sokan kedvetlenül fogják olvasni ezeket a sorokat. Pedig belőlem csak a jóakarát baszál, mert nagyon szeretem Erdélyt az ő sajátos viszonyaival, szokásaival s törhetlen magyarságával.

Egy százezernyi lakossal bíró város e részen, megváltoztatná egész helyzetünket a Kelet felé.

Kereskedelmi befolyásunk egészen másképpen lenne Románia felé.

Gyulafehérvár gazdag vidéke el tudna táplálni több lakost is.

Gyárak is alakulnának, mert kedvezők ahhoz a viszonyok.

A természet segítségére lenne az emberi szorgalomnak; Kolozsvárt ellene van.

És a magyarságnak is többet használna, ha Gyulafehérvár lenne a központ.

Mert az világos, hogy e központ nem lehetne más, csakis tisztán magyar.

Gyulafehérvárt erőszakkal iparkodtak elnyomni, még se sikerült. Mi lenne belőle, ha erőszakkal emelni akarnák!

Mit veszekednek tehát olyan lokális érdekek fölött, hogy Enyeden legyen-e református theologia, vagy csupán Kolozsváron?

Ha virágzó központot óhajtanak Erdély részére, azt soha se érhetik el Kolozsváron, legkönnyebben elérhetik, ha Gyulafehérvárt tessik assá.

ARADI KÖZLÖNY.

Itt az új félév. Ezen alkalomból bizalommal kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az „Aradi Közlöny” július-szeptemberi negyedéves, illetve július-decemberi fél-éves folyamára előfizetéseiket mielőbb megújítani kegyeskedjenek, hogy a lap szétküldése fennakadást ne szenvedjen.

Mint eddig tettük, úgy ezután is gondoskodni fogunk arról, hogy olvasóink az eseményekről a leggyorsabban és kimerítően értesüljenek. Különös gondot fordítunk helyi rovatainkra s intézkedtünk, hogy az „Aradi Közlöny” olvasó közönségének az új félévben is minden nap alapos információkból merített, megbízható és terjedelmes távirati tudósításokkal szolgáljunk úgy a fővárosból, — kivált a most oly fontos politikai mozzanatokkal illetőleg, — mint a hazából s a nagy világból egyaránt.

Az „Aradi Közlöny”, mint az aradvárosi és aradmegyei szabadelvű párt hivatalos lapja, teljes erejével arra fog törekedni, hogy a párt ügyeit, érdekét töle kifelhelyezve legjobban szolgálja s a párt igen tisztelt tagjait idején értesítse mindarról, amit a párt érdekébentudniuk kell.

Szóval azon leszünk, hogy tisztelt olvasó közönségünk igényeit minden irányban kielégítsük.

Fürdőre, vagy nyári üdülésre utazó t. előfizetőinknek az „Aradi Közlöny”-t szíves készséggel utánküldjük, azon esetben is, ha tartózkodási helyüket több ízben változtatnák. Ez esetben kérjük egy levelező lapon a kiadóhivatallal tudatni a pontos címet.

AZ „ARADI KÖZLÖNY”

előfizetési ára:

HELYBEN, házhoz hordva:	VIDÉKEN, postán küldve:
1 évre 12.—	1 évre 14.—
1/2 évre 6.—	1/2 évre 7.—
1/4 évre 3.—	1/4 évre 3.50
1 óra 1.—	1 óra 1.30

Mutatványszámokat egy hétig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal, (Aradi és csanádi egyesült vasutak palotája.)

IDÓJÁRÁS.

Légyemés: reggel 7 órakor 760.6 milliméter, délután 2 órakor 760.5 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 16.2, délután 2 órakor C° + 15.8. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DN. 2, délután 2 órakor N. 4. Felhőzet: reggel borult, esik, délután borult, esik. Csapadék az utóbbi 24 órában: 7 milliméter.

HIREK.

Arad, július 4.

Napirend:

Július 4. Szombat. Róm. kath. naptár: Udalrik. — Protestáns naptár: Udalrik. — Izraelita naptár: Sabbat Pinkass. — Görög-keleti naptár (július 22.): Euseb. — A nap két 4 óra 9 perceskor, nyugszik 7 óra 55 perceskor. — A hold két reggel, nyugszik 2 óra 22 perceskor.

Július 7. Aradvármegye közigazgatási bizottságának ülése délelőtt 9 órakor. — A mezőgazdasági bizottság ülése délelőtt 11 órakor.

Július 8. Aradvárosi közgyűlése délután 4 órakor.

Július 12. Az aradi ács-betegsegélyző társulat táncvigalma a Csálában.

Július 13. Katonai felülvizsgálat az aradi megyeházán.

Július 14. Aradmegye nyári évnegyedes közgyűlése délelőtt 9 órakor.

Szabadegyházi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsey-könyvtár nyitva van azerdán és szombat 3—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Vonatok indulása Aradról. Budapest felé: Személyvonatok reggel 3.—, d. e. 11.20, este 9.35, tehervonat személyszállítással d. u. 3.56, gyorsvonat 8.18 d. e. Csabáról: 5.10 reggel naponta, 12.— délből (csak pénteken). Tóvisz felé: Személyvonatok 6.30 reggel, 4.30 d. u., tehervonat 7.25 este, gyorsvonat 7.02 este, Borsinig: Személyvonat 2.30 d. u., Radnái: 6.55 reggel (csak vasárnap, ünnepnapok és búcsúnapokon). Temesvárig: Személyvonat 6.20 reggel, 11.25 d. e., vegyesvonat 5.— d. u. Szeged felé: Személyvonat 4.45 reggel, 8.45 d. e., vegyesvonat 4.10 d. u. Nagy-Halmágy felé: Személyvonat 6.35 reggel, 1.50 d. u., re-

gyesvonat 11.55 d. e. Mezőhegyesig: Vegyesvonat 2.20 délután.

Vonatok érkezése Aradra. Budapestről: Személyvonat 6.05 reggel, 8.17 d. e., 3.55 d. u., gyorsvonat 6.52 este. Csabáról (minden pénteken) 7.— reggel. Szolnokról: 8.47 este. Tóvisz felé: Személyvonat 8.55 este, 6.54 reggel, 10.50 d. e., gyorsvonat 8.08 reggel. Radnáról: (csak ünnepnap, vasárnap és búcsúnapokon) 9.10 este vegyesvonat, mindennap d. u. 8.12 tehervonat személyszállítással. Temesvárról: Személyvonat 3.44 d. u., 10.55 e., vegyesvonat: 0.43 d. e. Szegedről: Személyvonat 6.42 este, 10.25 éjjel, 8.45 d. e. Nagy-Halmágy felől: Személyvonat 8.03 d. e., 8.34 este. Vegyesvonat 11.05 d. e. Mezőhegyesről: Vegyesvonat 12.50 délután.

— Lapunk felelős szerkesztője a mai napon tartalékos hadnagy minőségben négy heti fegyvergyakorlatra Fehértemplomba bevonul. A szerkesztőt távollétében Lengyel Sándor dr., lapunk belmunkatársa helyettesíti, a ki ezen idő alatt a szerkesztésért is felelős lesz.

— Történelmi emlékelek a szomszédban. Déváról írja levelezőnk: A Vaskaput, ahol Hunyady János fényes diadalát aratta, valamint a Vulkáni hágot, ahol a törökök betörő hadait ő maga sokszor visszaverte és ahol a Kendeffyek őse, malomvizi Kendeffy János egy ilyen harcban hősi halált halt, Hunyadmegye a millennium alkalmából emlékoszlopokkal jelölteti meg. A vajdahunyadi vasgyár által tervezett és készített vasobeliszkek az ország és Hunyadmegye czimere jön megfelelő feliratokkal. — Hollak Artur alispán elnöklete alatt szervező és rendező-bizottságot küldtek ki. Az ünnepségeket szeptember 5-én és 6-án tartják meg. — A báró Szentkérészthy György főispán elnöklete alatt megtartott értekezlet elhatározta, hogy a kormányt felkéri, hogy magát ezeken az ünnepségeken képviseltesse. A Vaskapunál Kun Róbert, a Vulkáni hágo alatt dr. Sóllyom Fekete Ferenc mondják az emlékbeszédeket, amott Hollak Artur, emitt gróf Kun Géza mondják el a megnyitókat. Petrozsény és Hátszeg vidékén nagy az érdeklődés a szép ünnepség iránt, melyre alkalmasint külön vonattal randulnak ki a dévaiak. Vaskaputól jövet Szarmizegetuzát, Dácia fővárosának romjait is megtekintik Várhelyen, Téglás Gábor dr. kaulozolása mellett.

— Óvatosság a huszfilléres elfogadásánál. A kereskedelmi miniszter figyelmezteti a posta- és táviró hivatalokat, hogy újabban huszfilléres hamisítványok is vannak forgalomban. A hamisítványok kereskedelmi önből öntés útján készültek, magyar veretűek, 1893. évszámmal vannak ellátva és szürkés színűek, rajzuk elmosódottsága, valamint delej iránti közönbőségük által felismerhetők. A posta és táviróhivatalok tehát a huszfilléres elfogadásánál is legyenek óvatossak és hamisítványok felfedezése esetén az 1893. évi szeptember 23-ikán kelt 96.196. számú rendelet 7. pontja értelmében járjanak el.

— Az aradi vásár. Vesszedelmesen magasban röptű fantazia kell ugyan bossz, de el tudok azért mégis képzelműturi vásárt sátor nélkül, talán még lányt is turnir nélkül, de már az abszurditás netovábbja volna aradi vásárt gondolni eső nélkül. Aradi vásár és eső — e két fogalmat az évről-évre ismétlődő tapasztalat már annyira összefűzte nem csak a hiszékeny, babonás népek, de kivétel nélkül az egész aradi közönségnek a meggyőződésében, hogy valószínűsített köztörést követne el a hagyomány iránt az a vakmerő pogány, ki e ténynek igazságában csak egy jöttönnyt is kételkedni merne. S hogy a tegnapal kezdett vett vásár éppen nem volt alkalmas és meggyőződésnek a legcsekélyebb mérvbeni megingatására sem, azt bizonyítani is felesleges. Bizony kora reggeltől a késő esti órákig szakszerűen hűtött a zápor egyszer kövérebb cseppekben, másszor meg csak úgy finoman szitálva s a vásárra győron bejött vidékiek ugyancsak megdiktáltak az időjárás ó kegyelmessége szeszélyes produktióit. Deltán astán mintegy enosztesül kisütött a nap, eleinte csak félve egyet egyet pislantva a fellegek közül, de később már egész teljével és melegével sütött le az elázott anyaföldre s emverekre.

— Az Albrecht-szobor Bécsben. Az Albrecht-szobor alapja javára történt gyűjtések 150.000 forintot jövedelmeztek. Erről a nagy összegre való tekintettel a közös hadügyminiszter az osztrák és a magyar honvédelmi miniszterekkel történt előzetes megállapodások után eltért attól az eredeti szándékától, hogy az Albrecht-szobrot a brucki táborban állítsák fel. El helyett Bécsben szemelte ki a szobor helyét és a királyhoz fordult azzal a kéréssel, hogy az 1898-ban ünneplendő 50-éves uralkodói jubileum alkalmából engedje meg, hogy az Albrecht kir. hercege emlékére való szobor vagy a bécsi Hofburg előtt, vagy pedig az udvar tulajdonát képező másik bécsi palota előtt állítsassák fel. A király ebbe beleegyezett.

— A horosjenői közönségi iskolaszék legutóbb tartott ülésén a millennium emlékére két tanítója és egy tanítónője részére az egy havi fizetést megkétszerezve adta ki, hogy ez által is megkönnyítse helyzetüket a kiállítás és különösen az országos tanítói gyűlésen való részvételüket. El is utastak már mindhárman.

— Két lovasszobor. A magyar királyi államvasutak nyugati pályaudvarán, az ideiglenesen műteremmé átalakított raktárhelyiségben most két hatalmas lovasszobor készül. Az egyik Arpád vezérnek, a másik Andrássy Gyula grófnak a lovasszobra. Mind a kettőt Zala György mintázza, az első az ezredévi emlék számára, míg a másodikat önálló szobornak arra a hatalmas térre, mely az új országház és az igazságügyi palota között van. A művész pompás telivér meneket használ modelként e szobrok mintáinál, mely minták alkalmasint még ez évben ércöntőbe kerülnek.

— A magyar nyelv terjedése a volt Határ-örvidéken. Köztudomás, hogy Temes megyének a volt Határörvidékhez tartozó részét kizárólag szerbek és oláhok lakják. E nemzetiségek iskoláiban azonban — egyes helyek kivételével — évről-évre terjed a magyar nyelv ismerete és használata. A nép maga hazafias érzésű és gondolkodású, csak a népamító korifeusok vezetik félre. A fehértemplomi járás iskoláiban a most befejezett év végén tartott vizsgálatok szintén általában kedvező eredményt mutatnak; mert Berán Oszkár miniszteri iskola látogatott jelentése szerint igen örvendetes eredményt jelenthet Temes-Váraljáról, ahol a gyermekek a magyar nyelvet igen szépen bírják s minden tárgyban jó vizsgálatot tettek; így Pálánk községben, Temes-Strázeán, Jaszenován a tanítók és tanítónők nemes hivatásuknak szívvel-lélekkel megfelelnek. Kifogása van a miniszteri iskola-látogatónak, a következő községekben: Oresádon nem tudnak magyarul semmit, a többi tárgyakban is gyöngék, az eredmény legkedvezőtlenebb. A pártai tanító maga sem tud magyarul s ezért, habár szorgalmas, az eredmény nem kielégítő. A gerebeneci leányiskola tanítónője szintén nem tud magyarul, míg a fuiskola tanítójánál a szorgalom és ügybuszosság hiányzik; Gajtásol is nagyobb buzgóságot kellene, hogy tanusítson. Fűrjes község tanítója a magyar nyelvet nem bírja s így nem is oktathatja a gyermekeket e nyelvben és nyelven.

— Falusi tragédia. Sok szép szál legény van a Krassó-Szörény megyebeli Szapáryfalván, de közülök nagyon kivált a szép és deli Seprényi Imre, a falunak büszkesége, a leányoknak szemefénye. O volt a falu Don Juanja, a ki felé minden menyecske kasintgatott, minden hajadon szerelmesen nézett. Természetes, hogy irigye is sok volt, mert midőn vasárnap a leányok tánczra gyűltek össze és őt tüntették ki legjobban, a többi legények bosszút forraltak haragukban. Seprényi mit sem sejtve indult haza a vigalom után, de négy markos legény lésbe állott és a mint egy keresztutóhoz ért, hátulról botokkal és dorongokkal támadták meg és ledöntötték. A gyilkosok közül az egyik azonban észrevette, hogy a földön elterült testben még van élet, bioskát rántott és azt belemártotta az eszméletlenül szívébe, hogy csak úgy pa-

takzott a vér. A rémült lakosság följelentette az esetet és a faluba jött oszondörök csakhamar kipuhattak és bekisérték a tetteseket, kiknek nevek Dezső János, Nagy István, Feltár András és Bardos Sándor.

— Néppárt helyett tenyészbiikát! Julius 6-ikén Vasvart néppárti gyűlés lesz, a melyre Zichy Nándor gróf is elmegy. A Vasvármegye özmű lap kezdeményezésére most Vasvár vidékén a Zichy Nándor grófhöz intézendő következő kérvényt körözik aláírás végett:

Nagyméltóságú Gróf!
Kegyelmes urunk!

Ismervén Exzellenziasádnak a szegény földhözragadt nép iránt való jószágos indulatját és áldozatkészségét: a vasvári járás összes községei nevében azon alázatos kéréssel fordulunk nagyméltóságához, hogy az okoszerű állattenyésztés előmozdítása érdekében járásunk 50 községét kitűnő hírnévnek örvendő törzsgulyáiból egy-egy nyugati fajta tenyészbiikával megajándékosni méltóztassék.

Erre volna most legelőször szükségünk a fentebbi alázatos kérelmünk kegyes teljesítése után Nagyméltóságod eltörölhetlen aranybúttal vénsé fel dicő nevét ama márványtáblára, melyen, a vasvári baromtenyésztés terén kitűnt nagyok nevei tündökölnék.

Vasvár, 1896. júl. 5.

Alázatos szolgálói: a vasvári járásba belesett összes községek bírái. (Következnek az aláírások.)

A kérvény aláírására a „Vas vármegye” a következőleg buzdít:

„Ő szívet ajánlja nektek, de ti tenyészbiikákat kérjétek tőle; ő lelkének összes kinségeit pazar kézzel kívánja osztogatni, de ti félvér apaállatokért esedeztetek; ő késznek nyilatkozik vért ontani érettetetek, de ti a baromtenyésztés előmozdítását szorgalmazátok! S így létre jön a szent összhang, az igaz együttérzés a milliomos és a rögtön törő szegény földmives között.”

— Mennyi bort és sört ihatunk? Bachus lelkes hívei mindenesetre mosolyognak a kérdés felett s talán nem éppen a leghízelgőbb véleménynyel vannak azok iránt, kik szőszalhasogatással vitatkoznak és kutatnak egy oly problema mélyében, melyet ha megfejteni gondoltak is, csak mások számára állítanak fel dogma gyanánt. A mámor felkent gardiái legalább e véleménynyel vannak azon tudós professzorok iránt, kik röfölgő akarják mérni azt, hogy mennyi szeszt szabad egy embernek innia. A napokban is Zichy Nándor tanár, a német mértékletességi egyet felhívására népszerű füzetkét irt erről a fontos kérdésről. A szesz italokhoz az idegrendszerre gyakorolt hatásáról szólva, a jenai professzor arra a végeredményre jut, hogy pálinkát vagy likőrt még felnőtteknek sem tanácsos inni, mivel ezek az italok az idegeket megmérgező olajok tartalmazzák. Az aethyl-alkoholból az egészséges felnőtt ember hátrányos következmények nélkül elbir 30-40 grammot, vagyis megihat egy liter könnyebb fajta sört vagy 8-4 deczfahér bort. Tizenöt éven aluli gyermekeket és idegbajosokat egyáltalán el kell tiltani a szesz italok élvezésétől.

— Görög boszu. Egy bestiális ember vértagyasztó művéről érkezik hír Konstantinápolyból. A rémes eset a következő: Hantolodaki Jorghi, fiatal görög kereskedő nőt vett Paramantscholu Volumniát, a ki szépségéről és gazdagságáról a konstantinápolyi görög városnegyedben híres volt. Az esküvőt nagy pompával tartották meg. Egy nappal az esküvő után hatalmas lángoszlopok csapkodtak föl az épületből, a hol a fiatal pár lakott. A lángok oly rohamosan harapóztak tovább hogy a házaspár egyáltalában nem távozhatott el. Az átellenes hazakból látták, a mint a fiatal férj a hálószoba ablakából le akart ugrani a kövezetre, de a kétségbeesett asszony átkarolta és nem bocsátotta el. Mikor a tűzoltóság másfél órai munka után végre elnyomta tüzet, megfőltatták a két teljesen éjszeneszedett holttestet. A boldogtalanok átkarolták egymást a halál el úgy haltak meg egymás kar-

jaiban. A férj apját szélhűtés érte, mikor fiának holttestét látta. A vizsgálat kiderítette, hogy egy minden érzésből kivetkőzött, kikoszorózt kőrögy nyjtotta föla házat. Kiderült, hogy a léposóket petroliummal öntözte fel. A vadállat neve Kastridis volt, a ki jegyben is járt rövid ideig a szép Volumniával, de a leány visszaküldte a jegygyűrűjét. Kastridist letartóztatták és a bestia be is vallotta tettét, mondván, hogy boszuból követte azt el. A czellájában a gonosztevőnek sikerült kivonnia magát az igazságszolgáltatás sujtó keze alól, mert az ajtókilincse felakasztotta magát.

— Megmenekült turista. Treptow berlini író, kiről egy telegramban említettük, hogy a Kaisergeoirgre tett kirándulásában eltűnt, mint most Kufsteinből jelentik, megkerült. Treptow és vezetője, Stabler, június 25-én Todtenkirchlől akartak a Karrer-osonra följutni. Egyszerre hóvihar támadt és se előre, se hátra nem mehettek. Minthogy két nap múlva sem tértek vissza Hinterbärenbadba, St. Johanba sürgönyöztek, mert azt hitték, hogy oda bocsátkoztak le. De sehol sem lehetett nyomukra akadni. Most a hinterbärenbadi vendégek s néhány kitűnő vezető indultak fölkeresésükre. Öt órai keresés után a Todtenkirchlön segélykiáltásokat hallattak s meg is találták őket egészen átfázva, kiéhezve, kiszomjazva. Ez volt aztán a viszontlátás! Treptow osaknem eszméletét vesztette a nagy örömtől, hogy megmenekült. Hinterbärenbadban nagy ujjongással fogadták őket. Treptow a derék mentőket gazdagon megajándékozva hasautazott.

— Belgrádi Induláskréoziók. A belgrádi zajos „testvértilési ünnepek” elmúltak és ez ünnepnapok után nem lesz érdektelen annak a felelevenítése, hogy a szerb montenegrói testvéri érzelmek milyenek voltak tizenöt hónappal ezelőtt. A III. Sándor császár halála után rendezett gyászünnepek alkalmából Sándor király és Miklós fejedelem egy és ugyanazon palotában lakott Szt. Pétervárott. Teljes 36 hónapig laktak ott közös fedél alatt, anélkül, hogy Miklós fejedelem a szerb királyt, vagy az a montenegrói fejedelmet meglátogatta volna. Midőn az ifjú császár erről értesült, nagy haragra lobbant. Nyomban magához hívatta a montenegrói és felelősségre vonta. Miklós fejedelem vonakodott az első látogatást tenni, miután 6 jóval idősebb, mint a szerb király és a Petrovics Negus dinasztia is régebb keletű. A császár a fejedelem érvelését nem fogadta el és a mikor ez még most sem akart engedelmessékedni, a császár parancsára. Egy órával később Miklós fejedelem névjegyet hagyta Sándor királynál, a mire a király ezt az udvariassági ténny rövid személyes látogatással viszonzta. Miklós fejedelem kétségkívül gunyos mosollyal olvasta a torrólázás fantáziájú belgrádi lapokat, melyek a Dusan császi birodalom fel-támasztásáról regéltek.

— Gyermekgyilkosság. Borzalmas gyermekgyilkosságot követett el a csehországi Trschitz község urdejében egy utonálló. Csapk odaváló malátagyáros felesége kis gyermekével a községhez közel fekvő erdőbe ment sétálni. Az erdei ut egyik keresztelésénél egy vándorló állt az asszony elé s tiz forintot követelt. Csapekné kivette tárcáját s a nála levő összes pénzt, a mely mintegy három forintot tett ki, át akarta adni az utonállónak. Ez, hogy nem kapta meg a kívánt összeget, oly dühbe jött, hogy az asszonyt leteperte a földre s azután a védtelen kis gyermeket lábainál megragadva, fejét egy fához csapta. A gyermek azonnalször nyet halt s a vadállatias ember ezzel a kis halottat anyja mellé dobva, fátának eredt, ott hagyva a három forintot is. A bestiális ember mindezeidig nem került kézre.

— Hogy kell oroszosítani? Lembergől egy lap közli azt a memorandumot, amelyet Igmatiev tábornok, kiev kormányzó terjesztett a császár elé, az oroszosítás teljes sikere ózójából. Az érdekes memorandum többek között azt tanácsolja, hogy Ukrainába a rutének közé, kiket nem tart megbízhatóknak, orosz pópákat telepítsenek nagyobb számban s a rutének oroszokká nevelésének el. A lengyeliségtől, melynek a nagybirtok 52 százaléka a tulajdona Lengyelországban, a birtokokat vegyék el,

mert míg azok kezeikben maradnak, az oroszosítás keresztülvitele nem lesz lehetséges; nemkülönben a katolikus plébániák tömeges bezárztatását ajánlja a tábornok. Vesszedelmes elemnek tartja a zsidókat is, kiknek kivándorlását nem kell megakadályozni, sőt inkább előmozdítani. A finnek autonómiaja vétképp megszüntetendő és mindenekelőtt a jurjevi egyetemen még meglevő néhány német tanár elbocsátandó volna. A császár sajátkezűleg e szavakat jegyezte az emlékiratra:

„Teljesen osztom az ön nézetét, annak idején végrehajtom.”

— Bűvészestély a Kánya fele vendéglőben. Alig zárultak be a színház kapui, már is kezdetüket vették az uborka szezon jellemző bűvészestélyek amelyek elsőjét tegnap szép közönség nézte végig a Kánya-fele vendéglőben. A magát produkáló Carmellini M. elég ügyes ember ahhoz, hogy kellemes szórakozást legyen képes nyújtani azoknak, akik nem sajnálják néhány perczet a könnyebb fajtájú szórakozásnak áldozni. Carmellini igen ügyes mutatványokkal lepte meg a közönséget úgy a bűvészeti mint equilibristikai és spiritisztikai mutatványaival. Mindenesetre ajánljuk őt a közönség figyelmébe. Carmellini a bűvészestélyt ma megismétli.

TANÜGY.

A mi nemzeti önzésünk.

Arad, július 3.

Beöthy Zsolt az országos középiskolai tanár egyesület tegnap közgyűlését szép beszéddel nyitotta meg, melyben vázolta a középiskola működésének folytonosságát a nemzeti ügy szolgálatában. Annak az ügynek a szolgálatában, mely azonos a műveltség, a tudás terjedésével az ország összes lakói között.

Ezt az igazán önzetlen, valódi testvéri szeretettől áthatott munkásságot a gonoszok, mint annyi más dolgot félremagyaráznak, ózóját gyanúsítják, a valósággal éppen ellenkezőnek minősítik. Beöthy Zsolt rövid, de hatásos megnyitó beszédjében erről a tárgyról a következőleg szólt.

A külföldön még jó barátaink bizonyos nemzeti önzést szoktak szemünkre vetni. Ha önzés az, a minek szíve és karjai mindig tárva vannak: a mi szabadságot és műveltséget kínál mindenkinek, a mi a legmagasabb emberi javaknak minél szélesebb körben terjesztésén fáradozik: úgy mitsem röstelkedhetünk e nemzeti önzésünk miatt. A mint a mi munkánkban jelentkeznek, ennek egy eszmétől való áthatottságában, az eszmének feláldozó szolgálatában: érzelmi jelleme és hatása szerint más-e, mint legnemesebb idealizmus? Mikor a nemzeti önzést képviselve, a kívül állókat nem erőszakkal bele fojtani, hanem művelés által hozzáemelni kívánjuk: nem eszményi munkát végzünk-e, hála istennek?

Hogy ez a nemzeti érzület megadja és órai ellentétas áramlatokkal szemben a magyar iskolának és munkájának ideális jellemét és ösztönét?

— Ennek az idealizmusnak kell áthatnia feladatunk felfogását és munkánk végzését; még pedig ennek nemcsak nemzeti, hanem általában művelő irányában is. A tapasztalás azt mutatja, hogy a magyar iskola, a magyar tudomány a műveltségnek minél magasabb színvonalára emel valakit, annál erősebb kötelekkel fűzi a magyarsághoz. E tapasztalás és tanúságai vezessék tanácskozásainkat és szolgáltatásaink munkásságunknak vezérlő fonálát.

Legyen ideális törekvéseinknek tüshelye mindenha egyesületünk, melynek új szervezete ugyazólván a mai közgyűlésünkkel lép érvénybe. Az új szervezet alapgondolatát egy régi magyar felfogás képezi: a szabadságban van a egyaség. Ne feledjük azonban el, hogy ezen a felfogáson nyugvó szervezeteknek állandóságot és sikert csak a szabadon, önálló és kisebb körökkel érvényesülő erőknél köze, egyesül, nagy ózóra törekvő értelete biztosíthat. E szervezet csak akkor fog beválni, ha az egyesületünkhöz való rákaskodást, a munkájában való részesség kedvét emelni fogja.

Adja Isten, hogy így legyen. Gondoljuk

meg mindnyájan, hogy egyesületünk nem csak magunkért van, hanem azért, a miért mi mindnyájan vagyunk: a világosságért, mely nekünk siker, a nemzetnek erő, a hazának dicsőség.

A középiskolai tanárok ezután a beszéd után megindult tanácskozásban elhatározták, hogy a szolgálati pragmatika szükségességét fölveszik a vidéki körök munkaprogramjába, fölkerik a minisztert, tegye közzé minden évben a tanárok rangsorát és a soron kívüli előléptetésben állapítsanak meg maximális százalékok.

A választmány újraalakításánál **Arad**ról beválasztották **Cserépy József** drt.

MULATSAGOK.

(=) **Nyári táncvigalom.** A waggongyári nyerges és kárpitosok ma este tartják a városi dísztermében a német férfidalkör közreműködése mellett, nyári táncvigalmukat, egybekötve nemzeti közeli világosságával. — Az ügyes rendezőség egyébként is gondoskodott, hogy a hölgyek megemlékezzenek róluk, mert szép emléktárgyakkal fogja őket meglepni. — A tiszta jövedelmet jótékonyozásra fordítják.

(=) **Mulatság tul a Maroson.** A szigmond-házi polgárság az ujaradi ifjuság közreműködésével a községi iskola bessenelése alkalmából a „Petőfi”-hez ozimzett vendéglő kethelyiségében 1896. évi július 8-án jótékonyozásra nyári táncvigalmat rendez, melyre a meghívott rendezőség már szétküldötte. A tiszta jövedelmet a községi iskola felszerelésére fogják fordítani. Belépti-díj: személyjegy 50 kr. családijegy 1 forint felülfizetéseket a rendezőség közönséggel fogad és hirtapilag nyugtatványozza.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

* Az Ezredéves Magyarország és a milleniumi kiállítás ozimzett nemzeti nagy díszmú a most merített 12-ik füzetével befejezést nyert. A 12. füzet a szokásos 16 kép helyett 36 remek képet tartalmaz. Díszkötésben művészi kivitelű és 11 színyomású bekötési táblával együtt minden könyvkereskedésben és ujság elárúító helyen 6 frt 50 krért kapható. Ama szemtelen elismerő levél közül, melyek **Laurénzio Gyula** urhoz, mint e díszmú igazgatójához a világ minden részéből érkeztek, alábbiakban csak a legmagasabb udvarhoz tartozó tagok, továbbá főméltóságok és miniszterektől, kiknek az ezredéves kiállítás alkalmából egy-egy díszpéldány megküldetett, vett átiratokat közöljük:

Ó oszási és apostoli királyi Felsége a T. Uraságod által bemutatott „Az ezredéves Magyarország és a milleniumi kiállítás” ozimzett díszmúvet köszönettel legkegyelmesebben elfogadni méltóztatott. Miről Tekintetes Uraságodat eszennel értesitem. Budapest, 1896. évi május hó 24-én **Br. Bánffy s. k. Stefánia ösv. trónörökösné** Ó os. és kir. Felsége főudvarmestere. Stefánia ösv. trónörökösné Ó os. és kir. Felsége — bár előfizetője „Az ezredéves Magyarország és a milleniumi kiállítás ozimzett díszmúnek — a részére beküldött, különösen is bekötött példányt, legkegyelmesebben köszönettel elfogadni méltóztatott. Bécs, 1896. május 10-én. Ó os. és kir. Felsége főudvarmestere: (alírási). **József főherceg** ur Ó os. és kir. Felségének főudvarmesterei hivatala. Van szerencsém Tekintetes uraságodat értesíteni, hogy Felséges Uram a felajánlott érdekes tartalmu díszmúvet elfogadni és azért szívólyos köszönetét kijelenteni méltóztatott. Budapest, 1896. évi május hó 9-én. Hivatalos tisztelettel **Václav Sándor** br. s. k. főudvarmester.

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Körutamból hazatérve értesültem arról, hogy becses lapjának folyó évi 139-ik számában „Brutális selyemtenyésztési felügyelő” ozim alatt megjelent cikkben, nemcsak hivatalos működésem, de egyúttal egyéni jellemem és jó hírnevem is a legkrivóbb módon megtámadtatik, ennél fogva saját egyéni reputációm s a közönség tájékozása végett felkérem a tekintetes Szerkesztő urat

* Az e rovatban kiadott közérdekű közlemények díjtalanul közöltnének és a felelősség a beküldőt illeti. Szerk.

hogy alábbi soraimnak becses lapjában helyt adni méltóztatassék.

Körutam alkalmával Pankotára érve, az ott alkalmazott selyemtenyésztési oktató azon jelentést tette nálam, hogy a „Brutális selyemtenyésztési felügyelő” ozim alá bujt pankotai urnó, habár őt az oktató a selyemhernyók szabályzat szerinti rendszeres kezelésére több ízben felkérte, kérelmének, illetve felhívásainak eleget tenni vonakodik, ezen jelentés folytán előírt kötelességemhez képest elmentem az említett oktatóval a ozikkező urnó lakására, s midőn ottan az oktató előadásának valódiságáról meggyőződtem, újolag és a legudvariasabb módon felkértem a ozikkező urnót a hernyók rendszeres ápolására, válaszul azonban nevezett urnó „részeges disznónak” nevezett s kijelentette, hogy selyemhernyóit paraszttal megvizsgáltatni nem engedí.

Látva a ozikkező urnó makacosságát, s velem szemben tanusított indokolatlan s minősíthetetlen eljárását, a hernyókat előírt kötelességemhez képest, töle az oktató által elvitettem s ápolás végett egy más pankotai lakosnak adtam át.

A ozikkező urnónek azon merész állítása, hogy én azzal érveltem volna, hogy „miért akarnák a szegény ember keresetét megrontani azzal, hogy az uri házak is selyemhernyó tenyésztéssel foglalkoznak”, teljesen legből kapott és a valósnak meg nem felelő, a mely állítás csak a személyem ellen irányuló — a hernyóknak a ozikkező urnótól történt elvitelét következtében — megereztett támadás támogatására, az ellenem elkövetett sérelmek után, a ozikkező urnó által alkalmasnak találván, kieszeltetett.

Kijelentésével annak, hogy ozikkező urnó ellen az illetékes bíróságnál a szükséges lépéseket megtettem, annyit tartottam szükségesnek a való tényállás kiderítése végett a közönség tudomására hozni. — Kérelmem ismétlése mellett vagyok kiváló tisztelettel **Boros Jenő**n, 1896. évi június hó 30. — Tekintetes Szerkesztő urnak alázatos szolgája **Adám Farkas** selyemtenyésztési felügyelő.

TÁVIRATOK.

A bécsi demokraták köszönete.

Budapest, július 3. (Saj. tud. táv.) **Kronawetter** a következő levelet intézte **Schmidt** kiállítási igazgatóhoz:

Igen tisztelt ur!

A bécsi demokrata egyesület tagjai, akik a budapesti ezredéves kiállítást meglátogatták, telkérték arra, hogy fejezzem ki köszönetüket azért a szíves és barátságos fogadtatásért, amelyben az ön részéről és a kiállítás egyes csoportjának vezetői részéről részesültek, ami lehetővé tette valamennyiüknek, hogy a kiállítást alaposan és hosszasan tanulmányozhassák.

Kérjük önt, tartson meg bennünket jó emlékeztében.

A legteljesebb tisztelettel vagyok hiva

Kronawetter Ferdinánd.

A telefon terjedése.

Budapest, július 3. (Saj. tud. táv.) A kereskedelmi miniszteriumban tervehették, hogy **Tata** Tóvároson telefon hálózatot létesítenek, mely vonal később a budapest-bécsi vonalon bekapcsolatik.

Az ágyai gyászhely.

Boroshebes, július 3. (Saj. tud. táv.) Szeptember másodikán avatják fel az ágyai erdőben épült ama kápolnát, melyet a szomorú véget ért **László főherceg** tragédiájának színhelyén emelt az atyai kegyelet.

Az elfogott Affendakisz.

Zolyom, július 3. (Saj. tud. táv.) Jó fogást vélt csinálni a rendőrség, amikor letartóztatott egy a vasuton utazó cipészt,

ki magára vonta az utasok figyelmét az által, hogy görögül beszélt. Az utasok nyomban jelentést is tettek az állomásfőnöknek, mert a megszökött **Affendakisz** gyanították benne. Az állomásfőnök nyomban értesítette a rendőrséget, mely a cipészt le is tartóztatta, de személyazonossága megállapítása után azonnal szabadlábra is helyezte.

Zsilinszky beszámolója.

Zolyom, július 3. (Saját tudósítónk táv.) **Zsilinszky** Mihály államtitkár folyó hó ötödikén tartja beszámolóját, melyre már előre folynak a készülődések. A fogadtatás az előjeleket tekintve, impozáns lesz.

Tanácsnoki állás helyett — ternó.

Békés Gyula, július 3. (Saját tud. táv.) **Pászuly** József gyulai szabómester pályázott a tanácsnoki állásra. Mikor kérvényére bélyeget vett, egyúttal néhány krajczárt tett a lutrira is. A választáson ugyan megbukott, de megvigasztalódott azzal, hogy lutrin viszont nyert — 1000 forint.

A miniszterelnök Kolozsvárt.

Kolozsvárt, július 3. (Saját tud. távirata.) **Báró Bánffy** Dezső miniszterelnök e hó 5-én reggel 5 óra 40 peroszkor este érkezik. A pályaudvaron **Béldy** főispán és **Albach** Géza polgármester fogadják.

Kardpárbaj.

Veszprém, július 3. (Saját tud. távirata.) **Ováry** Ferencz képviselő és **Reinprecht** jószágigazgató kardpárbajt vívtak, melyre heves szóváltás adott okot. Mindketten jelentéktelen sérüléseket szenvedtek.

Lemondó főispán.

Décs, július 3. (Saját. tud. táv.) Megyezerte általános feltűnést keltett az a hír, hogy **Szolnok-Doboka** megye főispánja id. **Bornemissza** Károly legközelebb lemond állásáról a visszavonul a magán életbe. A lemondás okát még mindeddig csak találgatják, amely körülmény aztán a legkülönböbb kombinációkra ad alkalmat.

Schäffer Antal. †

Nagybecskerek, július 3. (Saj. tud. távirata.) **Schäffer** Antal, volt képviselő, pápai prelatus ma 76 éves korában meghalt. Halála nagy részvétet keltett.

Zendülés az adó miatt.

Mikauté, július 3. (Saj. tud. táv.) Az ujonnan behozott új községi adók folytán óriási zendülés tört ki a lakosság közt. A zugolódó néptömeg isszonyu lármával és fenyegetésekkel vonult keresztül a városon, utjában törve-zúzva mindent s a legelkeseredettebb kifakadásokkal illetván a községi előjárókat. A városháza elé érve, ezernyi kő, téglá repült az épület felé, a **blakait bezuzták**, falait leverték, bepiszkolták, majd a városház elé vonulva, azt felgyújtották s talán a végletekig mentek volna, ha a rendőrség a legerélyesebben közbe nem lép, mely alkalommal sok embert megsebesített. A főzinkosok közül sikerült egynehányat már kézrekeríteni, de a vizsgálat még egyre folyik. A községben az ostrom állapotot kihirdették.

Sándor király házassodik.

Belgrád, július 3. (Saját tud. táv.) **Montegró** fejedelmének a Belgrádi udvarban tett látogatását **Sándor** király há-

zasságával hozzák kapcsolatba, oda magyarázván a dolgot, hogy Szerbia fedelme Nikita legifjabb leányát szándékozik nőül venni. E hírből kifolyólag már az eljegyzés idejét is tudni vélik, őszre mondva azt, mikor is Sándor Cetinjebe megy egyenesen azon célból, hogy eljegyzését Nikita leányával megtartsa.

Idegen biztosító társulatok Szerbiában.

Belgrád, július 8. (Saj. tud. távirata.) A szerb kormánynak azon rendelete, mely szerint az idegen biztosító intézetektől 200,000 forint értékű ingatlan vételét kívánja, csak egy 2 évvel előbb kiadott rendelet módosítása, a mikor a 200,000 forint biztosíték letételét szerb állampapírokban kívánta, mely rendelet miatt akkor két magyar intézet fel is hagyott szerbiai tüzletével.

A német tudományos akadémia jubileuma.

Berlin, július 3. (Saj. tud. táv.) A német tudományos akadémia tegnap jubiláris diszüléssel ünnepelte meg Seibnitznak, az akadémia alapítójának 200 éves születési évfordulóját.

Franazia állapotok.

Páris, július 3. (Saj. tud. táv.) Konviée tegnapi beszédét általában dicsőítik s a járadék javaslat tárgyalását vagy elhalasztják, vagy a kormány elbukik.

A törökök veresége.

Páris, július 3. (Saját. tud. táv.) A Havas ügynökség jelenti Athenből: A törököknek Krétában tegnapelőtt szenvedett veresége jelentékeny volt, 200 halottól és 9 ágyú elvesztéséről beszélnek. A törökök megkísérelték a felkelők által Kandorban körülzárolt 1600 katonát kiszabadítását.

Orosz és zsidó.

Pétervár, július 3. (Saját. tud. táv.) A belügyminiszter az orosz birodalomnak a zsidókkal szemben eddig tanúsított elszűkenyves magaviseletét teljesen megváltoztatta legújabb kibocsátott rendeletével, melyben megengedte, hogy a zsidók az orosz birodalomban jöhessenek.

Kolera.

Kairó, július 3. (Saj. tud. táv.) A kolera Vadihaleban is fellépett, de nem fenyegetően. A csapatok között nem fordult elő koleraeset.

Görög hangulatcsinálás.

Athén, július 3. (Saj. tud. távirata.) Az „Akropolis” közli Labuser Anglia volt külügyminiszterének egy a görög miniszterelnökkel beszélgetése közt tett nyilatkozatát Krétára vonatkozólag. A nyilatkozat szerint Görögország egykedvű magatartása nem jó benyomást tesz Európára; a krétaiak eleget szenvedtek évszázadokon át. — A szultánnak meg kell adni mindent, mit a krétaiak kívánnak, legelső sorban a teljes autonómiát. Ha a szultán erre nem hajlandó, úgy Krétának az anyaországhoz való visszacsatolása mielőbb be fog következni. Takarodjanak különben a mohamedánok onnan, hol keresztények élnek.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog székjelentése. —

Budapest, július 3.

Gabonaüzlet: Buzát ma gyengén kínálták, a vételkedvő jó volt s az irányzat meg szilárdult. Elkelt 15000 métermázsas buza 5 krral magasabb áron.

Határidőüzlet: Amerikából 1/2 magasabb árfolyamokat jelentettek, s tekintettel az állandóan borult időjárásra buza ma valamivel szilárdabban indult s erős fedezések következtében szilárdan zárult is. Takarmány cikkek változatlanok.

Zárul 12 órakor:

Őszi buza	6.40—6.41
Tavaszi buza	—
Buza május—júniusra	—
Tavaszi tengeri	8.88—8.89
Őszi tengeri	—
Tavaszi zab	—
Őszi zab	5.11—5.12
Tavaszi rozs	—
Őszi rozs	5.81—5.82
Tavaszi repce	10.70—10.75

Értéktőzsde: Ma is teljesen lettelten.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	850.—
Magyar hitelrészvény	379.—
Osztrák államvasút	358.25
Lombard	—
Jelszlog hitelbank	—
Hima-Murányi	—
Villamosvasút	—

— Gazda- és erdőterítkezések mozgalmá. A következő felhívást vettük, hogy az érdekeltekkel közöljük. A magyar gazdasági és erdőterítkezések országos egyesületének egy a múlt évben április 15-én, mint a folyó évben május 10-én tartott közgyűlése elhatározta, hogy az ezredéves ünnep alkalmából egyesületünk Budapestben, f. é. szeptember 25-én d. u. a II-ik magyar gazdasági kongresszust tartsa meg. Ezen kongresszus védnökséget Darányi Ignác földmívelési m. kir. miniszter ur volt kegyes elfogadni. Ezen kongresszuson csak két kérdés vetetik tárgyalás alá u. m. 1. a gazdasági képzés megalapítása, 2. a szolgáltatások és gazdasági alkalmazottak közötti jogviszony törvény útján való szabályozása. Mindkét kérdésre megfelelő szakelődő nyertett meg s a határozati javaslatok a kongresszust megelőzőleg a kongresszusra jelentkező tagoknak meg fog küldetni. A II-ik magyar gazdasági kongresszuson részt vehet minden magyar földbirtokos, földbérlet, gazdasági és erdőterít, valamint a mezőgazdasági ügyek iránt érdeklődő bármely magyar honpolgár, ki e szándékát a gazdasági kongresszust rendező bizottságnak legkésőbb szeptember 1-ig bejelenti és a 2 koronában megállapított részvételi díjat e határidőig beküldi. A t. gazdasági díjat felkérjük, hogy a kongresszus napirendjére felvett kérdéseket előzetes megbeszélés tárgyává tegyék s nézeteiket s véleményeiket bárha azokat hírlapilag is közlé tették, mégis a rendező-bizottsággal közölni sziveskedjenek. E kongresszuson résztvevők a vasúti utazásnál azon kedvezményben részesülnek, hogy az iroda által megkeresendő igazolvány alapján III-ad osztályú jeggyel II-od osztályon, II-od osztályú jeggyel I-od osztályon utazhatnak. Szintén az iroda közvetítésével 5 drb. kiállítási belépő jegyet kaphatnak 1 frt u. é. árban. Az elszállásolást illetőleg az iroda megkeresésre szivesen közvetít olos és megfelelő lakást. A II-ik magyar kongresszus iránt minden közleményt vagy megkeresést: A magyar gazdasági kongresszust rendező bizottsághoz, Budapestben, IX. Lónyay-utca 7 sz. oxim alá kérjük küldeni.

— Áratási kiállítások. A mai nap folyamán érkezett távirati hírek ismét esőzésekről szólnak s minthogy az ég csaknem állandóan borult, félős, hogy ez a tartós, oszpadékos időjárás pótolhatatlan veszteséget fog előidézni. Már most is nem egy, hanem több vármegye területéről egészen kétségbeesett panaszokkal állanak elő levelezőink. — A rozsda és üszög terjedése miatt nagy a lehangoztás. A mult-kori viharos és nagyon sebes esős időjárásban az erősebben állott őszi, sőt a tavasziak is megdőlték és helyenkint egészen össze is kuszáltak, néhol rakáson hever a gabona, tehát nagyon nehéz lesz lekaszáltatása is. A mai alacsony gabonárak mellett, az amúgy is megdrágult napszámbérek még drágábbá forja tenni az ilyen összekavarodott vetés. Tagadhatatlan azonban az is, hogy némely vidéken, ahol nem volt trüszagos sok eső vagy ahol rozsda sem mutatózik, oly gyönyörűek a terméskilátások, amint már évek óta nem voltak. Helyenkint a tiszta érmék métermázsas terméshozamában átlagul vehető, de vannak v. e. amelyek a 14—16 métermázsát is megadják kat. holdankint. Olyan termés átlag ez, aminőt a világon jóformán sehol sem értek el. Anglia, Belgium és Dánia terméseredmények fokozására a mesterek voltak, de ilyen természetest áldás — a kitűnő talajmívelési daczára is — igen-igen ritkán kaptak. Nagyon valószínű tehát, hogy Magyarországon a nagy terméskülönbözetek mégis csak közép és jó középtermést fognak átlag szolgáltatni.

Temes-Kutasról (Temes megye.) a következő értesítést kapjuk: A buza, rozs és árpa igen szépen érnek, átlagos hozamukat 6—8 métermázsásra becsülik. A zab haragos zöld színű, az eső nagyon sokat használt neki. A tengeri töltőgetése folyamatosan van, burgonya virágzik, a kerti vetemények és hüvelyesek jól fejlődnek. A lekaszált takarmányban az eső sok kárt tett. A szőlő elvirágzott, közép termést ígér, a peronoszpóra már mutatkozik, a permetezés folyamatosan van.

Széjzöllet.

— Július 3. —

Mai jegyzéseink: Készára nagyat nyers szesz 51 forint — krajcár, kocsinyban 51 forint 50 krajcár hordó nélkül, per 100 liter 1/2 beleértve 25 frt fogyasztási adót. Száritott moslák 5 frt 20 kr. métermázsánként.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, július 3. d. u. 5 óra.

Buza bányági uj	6.45—6.80
Buza tiszavidéki	6.50—6.85
Buza pestvidéki	6.45—6.80
Buza fejmegyei	6.45—6.80
Buza bécakai	6.55—6.90
Rozs uj, elsőrendű	8.—8.05
Rozs uj, másodrendű	7.90—8.95
Árpa takarmá	—
Árpa égetni való	—
Árpa sörfőzdei	—
Zab	6.—6.30
Tengeri bányági	8.80—8.90
Tengeri másnév	3.75—3.80
Káposzta-repoze bányági	—
Kéles	5.25—5.50
Buza március—április	—
Buza szeptember—október	6.35—6.37
Buza május—június	—
Rozs szeptember—október	5.85—5.87
Tengeri május—június	4.04—4.05
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	3.89—3.70
Zab március—április	—
Zab szeptember—október	5.12—5.13
Káposzta-repoze augusztus—szeptember 1896	10.65—10.80

IDEGENEK NÉVSORA.

— Július 3. —

Fehér Kereszt szálloda: Hendrich Ernő utazó, Budapest. Holékhy Imre kereskedő, Déva. Bakos Sándor kereskedő Félégháza. Barna Mór kereskedő, Budapest. Vaiszlovich Kálmán földbirtokos, Köröszeg. Popics Józsefné városi tanácsos neje, Lugos. Surer Rihárd utazó, Bécs. Biehl Bernát utazó, Bécs. Zinner Armin utazó, Bécs.

Vass szálloda: Mandel Gyula kereskedő, Budapest. Berger Mór kereskedő, Szeged. Lonovics Gyula birtokos, Makó. Sanka Vilmos birtokos, Csérm. Serbán Koszta birtokos, Ócs. Schweiger M. birtokos, Ócs. Indra Károly kereskedő, Berlin. Schmiedt Rudolf kereskedő, Bécs. Weber János kereskedő, Bécs. Krausa Adolf kereskedő, Bräun. Stern Rudolf kereskedő, Bécs.

Nádor szálloda: Szigeti Lipót kereskedő, Kecskemét. Istócsy Győző képviselő, Budapest. Pinkász Bertalan kereskedő, Szeged. Loventritt N. János utazó, Budapest. Stein Hugó utazó, Bécs. Páskuj János szabó, Gyula. Friedmann Gyula könyvelő, Szanna. Dr. Lőcsi Lajos egyetemi tanár, Budapest. Sugár Pál ügynök, Budapest. Dr. Szemző Gyula ügyvéd, Szarvas. Volf János szappanos, Megyes.

Nemzeti szálloda: Decker Miklós, Réthát. Fekete Bárány szálloda: Zsalo Partenie deák, Szőlő. Gáspár Sándorné, Piski.

Vasúti szálloda: Szobotka Dezső hivatalnok, Szeged. Jurasovi Adolf vasúti hivatalnok, Battonya. Iványi Mihály hivatalnok, Budapest.

Felelős szerkesztő: Vass Géza, távollétében a szerkesztésért felelős: Dr. Lengyel Sándor.

1496/896 tkv. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az ujaradi kir. járásbírósa mint te-lekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Temes megye árverésként végrehajtandó Altembach Schmidt Magdolna végrehajtást szenvedő elleni 110 frt 53 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az ujaradi kir. járásbírósa területén lévő Fibisen fekvő, a fibisi 279. sz. tjkv. A. I. 1—8. rnd. sz. 600—601, 828, 1275—6/a, 1525, 1904/b, 2016, 2273. és 2276. hrsz. alatt ingatlanokból Altembach Schmidt Magdolnát megillető felerészjuttalékára az árverést 644 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1896. évi szeptember hó 12-ik napján délelőtt 10 órakor Fibis község irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 64 frt 40 krt. készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Uj-Aradon, 1896. évi június hó 20-ik napján.

Az ujaradi kir. járásbírósa mint te-lekkönyvi hatóság.

Csáklány,

kir. albiró.

1015

5980/896. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltósági kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 1892 évi márczius hó 5-én 14837 sz. a. kiadott s a vásárnapi mukaszünetre vonatkozó körrendelete értelmében értesitem az érdekelteket, hogy június hó 1-től augusztus hó 1-éig eső vasárnapokon az alább jelölt ipari munkák és kereskedelmi üzemek délelőtt 10 óráig gyakorolhatók u. m.

1. a gépiparnál sürgős és halaszthatatlan javítási munkák;
2. a kisiparnál sürgősen rendelt javítási munkák;
3. a pékiparnál az áru elkészítése és szállítása;
4. a mészáros, hentes és kolbászkészítő iparnál az elkészítés elárúsítása és szállítása;
5. bank és váltó üzlet;
6. boltok minden kereskedelmi elárúsító és szolgálat közvetítő üzemek;
7. borkereskedések;
8. cselédszerző intézetek;
9. elárúsító üzemek;
10. fehérítési iparnál;
11. fűszer, rövid áru, divat, vas és egyéb kereskedések;
12. vad kereskedések;
13. baromfi kereskedések és minden más hasonló ipari és kereskedelmi üzemekben az elárúsítás és házhoz szállítás;
14. szatós. üzemek;
15. kereskedelmi és ipari irodákban a kereskedelmi és ipari alkalmazott irodabeli munkája;

A jelen hirdetményben foglaltat azzal adom értesítésre az érdekelteknek, hogy mind azok ellen, kik az előírt rendelkezéseket be nem tartják: az 1891. évi XIII. t. cz. 6 §-a értelmében fog a büntető eljárás-folyamatba tételni.

Sarlót

főkapitány.

Földes Kelemen

gyógyszertára

Aradon, Deák Ferencz-utca 11-ik szám.

Rationalis, arcz, nyak és kéz ápolásra legkitünőbb vegytiszta készítmény a

zsimmentes crême. Hatása meglepő. Pár napi használat után eltűntet minden-

nemű arcz tisztatlanságot. Szeplőt, májfoltot, pörösenést atkát, mitessert. Ifjítja és szépíti az arcot. Dr. Mosengel és Metzger hírneves tanárok az arczon levő ránczokat massage által tűntetik el. Erre kiválóan alkalmas a **Margit Crème**. Ha az arcot naponként Margit Crémével masszírozzuk nem csak a szeplők — májfoltok és egyéb arcztisztatlanságok tűnnek el — hanem a ránczok, himlőhelyek és egyéb rendellenességek, melyeket öregség — gondok, bánat, lelki fájdalmak, betegségek okoztak. Egy nagy tégely Crème 1 frt, kicsi 50 kr. Margit szappan 35 kr. Margit powder 60 kr.

Kapható Demkó G., Brunner C., Ernyei Gy., Fejér Gy., Maresch, Obetko, Ring Lajos, Vasóczy és Nádler, VOITEK és WEISZ uraknál.

39

Felhívás!

A fegyver és vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t. cz. 14 §-a értelmében felhivatik Arad szab. kir. város közönsége, hogy vadászatra nem használandó löfegyvereit a városi adóügyi osztályánál legkésőbb folyó évi június hó 25-ig; vadászatra használandó löfegyvereit pedig a királyi adóhivatalnál július hó végeig annál inkább bejelentse, mert a kelő időben be nem jelentett löfegyver tulajdonosa a 42—43 §. értelmében a fegyver elkobzásán kívül 20 főtig tartható bírsághoz fog elmarasztaltatni.

A városi tanács.

Hirdetés.

Arad szabad királyi város központi választmánya ezennel közhírré teszi, hogy az aradvárosi választó kerületben, az országgyűlési képviselő választóknak a folyó évben kiigazított és jövő 1897-ik évben érvényes birandó ideiglenes névjegyzéke 1896. évi július 5-től—25-ig bezárólag a városház tanács termében közszemlére kitétetik.

Az ideiglenes névjegyzék ellen az 1874 évi XXXIII t. cz. 44. és 45. szakaszaiban előírt módon írásban benyújtandó felszólalások folyó évi július 5-től—15-éig, az ezekre szintén írásban teendő észrevételek pedig f. évi július 16-tól 25-ig Arad szab. kir. város polgármesteri hivatalában fogadtatnak el.

Salacz Gyula

polgármester

központi választmányi elnök.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tételik, hogy a f. évi **nyári országos vásár** július hó 3-án kezdődik s öt napon át, azaz **1896 évi július hó 3-tól—7-ig** tartand. Aradon, 1896. évi júni hó 15-én.

A városi tanács.

5653/896 kh.

Hirdetmény.

A bekövetkezett melegebb időszakra való tekintettel a közegészség és köztisztaság fentartása érdekében, a tisztí főorvos véleménye alapján a következő alábbi évi rendszabályok teljesítését rendelem el.

1. Vendég fogadók, korcsmát és több lakót magukban foglaló házak tulajdonosai, gondnokai, bérleti kötelesek a trágyás, szemetet és egyéb hulladékot az udvarokból mindennap, a kisebb házak tulajdonosai, gondnokai, bérleti pedig minden harmadnap kihordani, a víz levezető folyókákat kitakarítani és mész tejjel fertőtleníteni.

2. Az utcára vagy a folyókába szennyest, vizet, kiönteni, elhullott ételt vagy bármilyen más és egyéb hulladékot kidobni a legszigorubb büntetés terhe alatt tilos.

3. Minden ház tulajdonos köteles árnyékszéket, ha az egy éve nem tisztított, sürgősen kitértíttatni, az udvarán egy kádban vizet tartani, melyben 100 liter vízre 5 kg. szersz. karbolsav feloldott állapotban álljon, vagy pedig egy rész oltatlan mészből 4 rész vízre készített mésztej oltatot készíteni és ezen folyadékból az árnyékszékekbe, minden ültő helyre 5—5 liter számítva, harmadnaponként beönteni. Ezzel fertőtlenítenők a pissoirok, szemet tartó ládák, szemét gödrök és az udvari folyókák is.

4. A lakosztályok tisztán tartandók a szobák este és reggel jól szellőztetendők.

5. Szűk udvaru házak kapui reggel 5 órától este 10 óráig tárva tartandók.

6. A kutak tisztán tartandók, fedéllel ellátandók, közelükben minden mosogatás öblögetés kerüendő, a mellettük ne tál levő gödrös helyek tiszta földdel feltöltendők, a pocsolók ki-száritandók, behomokolandók, szárnyas vagy egyéb jószágok fűrésztől a kuttal távol létesítendők, nehogy a kut vize a szenny víz leszárgása által ivásra alkalmatlanná váljék.

Az orvosi hivatal által rossznak minősített kutak vizeinek használata mellőzendő s csupán jó vizű kutai vize élvezendő. Ugy szintén kerülendő a Maros folyó vizének használata, a meny nyiben azonban az el nem kerülhető, úgy az csak felforralás után élvezendő.

7. A mészárszékek, valamint a piacon áruló hentesek vágókései, asztalai és a mérleg a legtisztábbban tartandók; megromlott húst, hamisított tejet vagy éretlen gyümölcsöt, a pácolásra szánt félérett gyümölcs kivételével, üzlet helyiségekben vagy piacon elárúsítani a legszigorubb büntetés terhe alatt tiltatik; élvezetre nem alkalmas lápszerek elkoboztatnak és megsemmisíttetnek.

8. Nem élő de még friss halak árulása a további intézkedésig csak déli 12 óráig engedtetik meg. Az elnem árusított halak pedig a már kiadott meghagyásban foglalt módon megszorítandók.

9. Bérkocsik, fuvarosok és a közuti vaspálya álló helyei úgy a városban mint a vasúti pályaháznál naponta többször felszépítenők és a külön kiadott utasításhoz képest bővízzel napjában háromszor lelocsolandók s annak megtörténte után naponta 2 ízben mésztejjel vagy cresyl mészszel fertőtlenítenők.

Mindazok kik a jelen hirdetményben foglalt óvintézkedéseket nem fogadosítják; kihágást követnek el és az 1876 évi XIV. törvénytől §-ában előírt pénzbírsággal fognak büntettetni.

Az előírt óvintézkedések fogadosításának pontos és szigorú ellenőrzésére az összes rendőri közegek utasítva lettek.

Aradon 1896 évi május hó 17-én, a kapitányi hivatal, mint I. fokú egészségügyi hatóság.

Sarlót

főkapitány.